UNIVERZITA KARLOVA
Pedagogická fakulta
Katedra biologie a environmentálních studií

Posudek oponenta DIPLOMOVÉ PRÁCE

Předložil(a) student(ka): **Libuše Svobodová**
Oponent diplomové práce: **RNDr. Ing. Edvard Ehler, Ph.D.**
Název: **Levorukost a její akceptování v současném školství a rodinách**

1. CÍLE A HYPOTÉZY:

Předložená diplomová práce se zabývá levorukostí a vším co souvisí s vývojem laterality u dětí na ZŠ a jejich schopnosti psaní. Je vidět, že autorka se s tématem velmi sžila. Již v bakalářské práci se tímto tématem zabývala a její diplomová práce je potom zaměřená především výzkumně na popis reálné situace na základních školách jak z pohledu žáků-leváků, tak učitelů, případně i rodičů. Práce se skládá v podstatě z pěti dílčích výzkumů, kdy každý si klade své cíle a výzkumné otázky a na tyto výzkumné otázky přináší konkrétní odpovědi. Můžeme s jistotou konstatovat, že výzkumné cíle práce byly splněny.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ:

Práce je především velmi dlouhá a obsáhlá. Jenom teoretická část, kdy si autorka připravuje v podstatě půdu pro svůj výzkum má 82 stran. Praktická část potom přidává dalších 37 stran. To by se mohlo zdát nepoměrně málo, ale musím hned vzápětí podotknout, že přílohy mají přes 130 stran. A většina grafů a tabulek, které tvoří výsledky praktické části se nachází právě v přílohách.

V celé práci je patrný autorčin systematický přístup. V teoretické části postupuje přes levoruké psaní, výchovu a výuku leváků, diagnostiku laterality až po vývoj CNS. Zde by skoro byl výhodnější opačný přístup. Tedy od biologických zákonitostí ontogeneze laterality směrem ke školní docházce a pedagogickým zásadám. Každopádně, to nic nemění na faktu, že jednotlivé kapitoly jsou zpracovány velmi podrobně a komplexně. Autorka používá především knižní zdroje a opírá se o několik hlavních autorů (Sovák, Křišťanová, Trojan) a jejich monografie spíše staršího data. Nevím, jestli nějaké významné knihy či články na toto téma v českém prostředí, každopádně rozsáhlá zahraniční literatura je k dispozici (existuje i přímo vědecký časopis nazvaný Laterality, a důležité genetické, fyziologické a neurovědecké studie vycházejí v Nature a v dalších špičkových časopisech) a její zapojení by bylo žádoucí – zejména v tomto případě, kdy autorka se viditelně v tématu chce ponořit hloubky.

Praktická část je opět výborně strukturovaná, komplexní, a jak jinak, rozsáhlá. Má pět dílčích výzkumů, které se zabývají (1) počtem levorukých na školách v okrese Nymburk, (2) testem laterality u sedmiletých žáků na třech školách, (3) levorukým písmem u žáků věku 6–16 let na jedné škole, (4) vědomosti pedagogů, třídních učitelů, prvního stupně o levorukosti (tři školy stejné jako v sekci 2), (5) strukturovaný rozhovor o levorukosti ve dvou pedagogicko-psychologických poradnách. Již z prostého výčtu pod-výzkumů je vidět, že byly v podstatě neslučitelné a výsledky neporovnatelné. Probíhaly na úplně odlišných vzorcích, cíle kompletně jiné, nepřekrývající se, stejně jako sbíraná data. To je, podle mého názoru, škoda. Na obrovské množství práce, času a sebraných dat tak autorka dostala „pouze“ pět dílčích, ne moc významných výsledků. Jedná se spíše o takové sondy do problematiky, možná využitelné v následném větším výzkumu. Pokud by ve všech pěti (nebo čtyřech) instancích byli alespoň zkoumáni stejní respondenti/třídy na stejných školách, pak by nám těchto pět dílčích výzkumů složilo zajímavý obraz. V tomto případě je ale syntéza nějakých větších závěrů spíše nemožná. Dodám ještě, že chybí statistické zpracování a porovnání zkoumaných skupin.

Následná kapitola diskuze je velmi povedená. Autorka správně porovnává svůj přístup s podobnou diplomovou prací publikovanou na UP v Olomouci a s dalšími vědeckými zdroji. Opět i zde by zapojení nějakých recentních zahraničních vědeckých článků kapitolu ještě vylepšilo.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA:

Formální úprava práce na velmi dobré úrovni. Text je čitelný, bez chyb. Obrázky v dostatečné kvalitě, s velkým podílem autorských fotografií. S citacemi pracuje autorka správně. Výhrady k jejich počtu, datu a kvalitě jsem uvedl výše. V tomto ohledu je výrazně co zlepšit.

Co se týká příloh, tak ty jsou stejně dlouhé jako samotný text a dokumentují pečlivě zpracovanou výzkumnou část. Některé grafy jsou však moc velké, respektive špatně čitelné s překrývajícími se popisky (příloha část třetí, str. 242-3).

4. KOMENTÁŘ VEDOUCÍHO/OPONENTA PRÁCE:

Jak je zřejmé z celého posudku, považuji tuto diplomovou práci za velmi zdařilou a pečlivě zpracovanou. Co by jí určitě prospělo, tak je užší zaměření výzkumné části a statistické zpracování sebraných dat. Práci mohu bez problémů doporučit k obhajobě.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ:

1. Jak je to s dědičností levorukosti, jsou dnes známé nějaké konkrétní lokusy/alely odpovědné za vývoj levorukosti?
2. Co s výsledky budete dělat, plánujete nějakým způsobem data doplnit/upravit a publikovat?

6. NAVRHOVANÉ ZÁVĚREČNÉ HODNOCENÍ:

Doporučuji k obhajobě.

V Praze, 9/9/2020 RNDr. Ing. Edvard Ehler, Ph.D.